

NOTATKA

Z posiedzenia Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji

Data posiedzenia: 18 maja 2011 r.

Nr posiedzenia: 278

Posiedzeniu przewodniczył: Senator Stanisław Piotrowicz – przewodniczący komisji

- Porządek posiedzenia:**
1. Rozpatrzenie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (*druk senacki nr 1209, druki sejmowe nr 3901 i 4023*).
 2. Rozpatrzenie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz o prawie pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (*druk senacki nr 1207, druki sejmowe nr 3723 i 4089*).
 3. Rozpatrzenie ustawy o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze i ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (*druk senacki nr 1203, druki sejmowe nr 3940 i 4070*).
 4. Rozpatrzenie ustawy o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze (*druk senacki nr 1210, druki sejmowe nr 3311 i 4015*).

- W posiedzeniu uczestniczyli: – senatorowie członkowie komisji: Paweł Klimowicz, Stanisław Piotrowicz, Jacek Swakoń, Piotr Wach,
- zaproszeni goście:
- Ministerstwo Sprawiedliwości:
 - podsekretarz stanu Zbigniew Wrona,
 - dyrektor Departamentu Legislacyjno –Prawnego Jan Bołonkowski,
 - zastępca dyrektora Departamentu Legislacyjno – Prawnego Kramarczyk Dorota,
 - sekretarz komisji kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego Robert Zegadło,
 - sędzia w Departamencie Legislacyjno – Prawnym Jarosław Dłużniewski,
 - sędzia w Departamencie Legislacyjno – Prawnym Ewa Korszeń,
 - sędzia w Departamencie Legislacyjno – Prawnym Barbara Niesłuchowska,
 - sędzia w Departamencie Sądów Powszechnych Joanna Kielkowska,
 - naczelnik w Departamencie Organizacyjnym Beata Felczak – Sawicka,
 - prokurator w Departamencie Legislacyjno – Prawnym Dariusz Kaniak,
 - Związek Banków Polskich:
 - dyrektor Norbert Jeziółowicz,
 - radca prawny Bartosz Jagodziński,
 - przewodniczący grupy roboczej ds. derywatów przy ZBP Bartłomiej Wieczorek,
 - Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń Syndyków i Likwidatorów:
 - prezydent Krzysztof Popiel,
 - wiceprezydent Witold Missala.

- przedstawiciele Biura Legislacyjnego w Kancelarii Senatu: Jakub Zabielski, Katarzyna Konieczko, Adam Niemczewski.

Przebieg posiedzenia:

Ad. 1 Przewodniczący komisji przypomniał, że ustawa jest inicjatywą Senatu i stanowi wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 czerwca 2010 r. (*sygn. Akt SK38/09*).

Ustawę przedstawiła przedstawicielka BL Katarzyna Konieczko. Celem ustawy jest wprowadzenie do procedury cywilnej instytucji tzw. odwołania poziomego, zapewniającej stronom, uczestnikom postępowania oraz innym podmiotom (pełnomocnikom, świadkom, biegłym, osobom trzecim) możliwość zaskarżenia orzeczeń wydanych przez sąd drugiej instancji, nie podlegających weryfikacji w drodze zażalenia do Sądu Najwyższego. Ustawa przyznaje ponadto prawo do kwestionowania przed innym równorzędnym składem sądu drugiej instancji postanowienia tego sądu oddalającego wniosek o wyłączenie sędziego oraz postanowień o charakterze porządkowym. Rozszerzenie katalogu zaskarżalnych orzeczeń incydentalnych o orzeczenie sądu drugiej instancji rozstrzygające negatywnie o potrzebie wyłączenia sędziego stanowi jednocześnie wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 czerwca 2010 r. (*sygn. akt SK 38/09*).

Przedstawiciel ministerstwa Sprawiedliwości Zbigniew Wrona poinformował, że rząd popiera ustawę. Wobec braku chętnych do zabrania głosów w dyskusji przewodniczący komisji senator Stanisław Piotrowicz zgłosił wniosek o przyjęcie ustawy bez poprawek.

Komisja jednogłośnie przyjęła przedstawiony wniosek.

Na sprawozdawcę komisji na posiedzenie Senatu wybrano senatora Stanisława Piotrowicza.

Konkluzja: Komisja wnosi o przyjęcie ustawy bez poprawek (*druk senacki n 1209A*).

Ad. 2 Ustawę przedstawił podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Zbigniew Wrona. Celem ustawy jest wprowadzenie do prawa polskiego przepisów uzupełniających i wykonujących rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych. Rozporządzenie nr 4/2009 jest aktem prawnym mającym bezpośrednie zastosowanie w Polsce, bez potrzeby jego implementacji do krajowego porządku prawnego, wymaga jednak uzupełnienia w przepisach prawa krajowego, ponieważ nie są to regulacje pełne. Dotyczy to głównie sytuacji, w której w Polsce wykonaniu podlegać będą pochodzące z innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej orzeczenia, ugody sądowe lub dokumenty urzędowe odnoszące się do spraw alimentacyjnych objętych zakresem zastosowania rozporządzenia nr 4/2009.

Przepisy ustawy regulują tylko zagadnienia pozostające poza zakresem normowania rozporządzenia nr 4/2009, w szczególności nie zmieniają one ani nie powielają przepisów unijnych. Konieczność wprowadzenia przepisów Rozporządzenia do istniejących przepisów Kodeksu postępowania cywilnego dotyczy wyłącznie sytuacji, w których wykonaniu podlegać będą orzeczenia, ugody sądowe lub dokumenty urzędowe pochodzące z państw członkowskich Unii Europejskiej będących stronami Protokołu o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych z dnia 23 listopada 2007 r. (tzw. protokołu haskiego). Protokół ten wprowadził system automatycznej wykonalności orzeczeń, ugód, lub dokumentów urzędowych bez potrzeby stwierdzania wykonalności w państwie członkowskim, w którym ma zostać wszczęta egzekucja. Zgodnie z nowymi przepisami akty te są tytułami egzekucyjnymi i podlegają wykonaniu w Polsce po nadaniu im klauzuli wykonalności. Klauzulę wykonalności będzie nadawał sąd rejonowy właściwości ogólnej dłużnika, a w razie niemożności ustalenia sądu właściwego sąd rejonowy, w którego okręgu ma być wszczęta egzekucja.

Wprowadzenie art. 505^{27a} K.p.c. ma usunąć lukę, która powstała wskutek braku regulacji uzupełniającej instytucję wniosku o ponowne zbadanie orzeczenia wydanego w postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, przewidzianą w przepisie art. 18 rozporządzenia nr 861/2007. Nowela wprowadza na potrzeby realizacji obowiązku udzielenia przez organ centralny pomocy w uzyskaniu odpowiednich informacji o dochodach i sytuacji finansowej dłużnika zapewnienie możliwości przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego i odebrania od dłużnika alimentacyjnego oświadczenia majątkowego na wniosek polskiego organu centralnego wyznaczonego na podstawie art. 49 rozporządzenia nr 4/2009.

Minister Z. Wrona poprosił komisję o przyjęcie ustawy bez poprawek.

Przedstawiciel BL Jakub Zabielski poinformował, że ustawa nie wzbudza wątpliwości o charakterze legislacyjnym, z wyjątkiem posługiwania się nie używanym w Kodeksie postępowania cywilnego pojęciem "sprawa alimentacyjna". Wyjaśnił, że pojęcie to ma charakter potoczny, więc właściwszym byłoby użycie funkcjonującego w Kodeksie pojęcia "sprawa o roszczenie alimentacyjne".

Przedstawiciel Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń Syndyków i Likwidatorów Krzysztof Popiel zgłosił postulat, aby klauzulę wykonalności, jeśli nie można ustalić właściwości sądu nadawał konkretny sąd rejonowy na przykład w Warszawie lub Krakowie.

Ministerstwo Sprawiedliwości oraz Komisja negatywnie odniosły się do przedstawionej propozycji.

Przewodniczący komisji senator Stanisław Piotrowicz zgłosił wniosek o przyjęcie ustawy bez poprawek.

Komisja przyjęła przedstawiony wniosek.

Na sprawozdawcę komisji na posiedzenie Senatu wybrano senatora Stanisława Piotrowicza,

Konkluzja: Komisja wnosi o przyjęcie ustawy bez poprawek (*druk senacki n 1207B*).

Ad. 3 Ustawę przedstawił podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Zbigniew Wrona.

Ustawa wykonuje wyrok Trybunał Konstytucyjny z dnia 12 czerwca 2008 r. (*sygn. K 50/05*). W wyroku tym TK orzekł, że przepis art. 15 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, jest zgodny z Konstytucją, a ponadto w wydanym w związku z tym wyrokiem postanowieniu z dnia 12 czerwca 2008 r. (S 3/08) zasygnalizował Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej, Ministrowi Sprawiedliwości i Ministrowi Finansów potrzebę podjęcia inicjatywy prawodawczej w związku z luką prawną w regulacjach dotyczących zasad i procedury zaliczania podatku od towarów i usług do kosztów sądowych z tytułu należności poddanych opodatkowaniu tym podatkiem biegłych sądowych i innych osób wykonujących czynności im zlecone w postępowaniu sądowym, dochodzeniowym i administracyjnym. Celem nowelizacji ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze jest zmodyfikowanie zasad wynagradzania kuratorów, syndyków, nadzorców sądowych i zarządców. Ustawodawca przyjął, iż wynagrodzenie kuratora, syndyka, nadzorcy sądowego i zarządcy obowiązanych do rozliczenia podatku od towarów i usług podwyższane będzie o kwotę podatku od towarów i usług, określoną zgodnie z obowiązującą stawką tego podatku. W odniesieniu do syndyka, nadzorcy sądowego i zarządcy podwyższenie o kwotę podatku VAT dotyczyło będzie również wstępnej wysokości wynagrodzenia i zaliczek na wynagrodzenie. Analogiczne rozwiązanie ustawodawca przyjął w odniesieniu do kuratora. Ustawodawca dodaje do ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze przepis przewidujący, iż sąd odwołuje syndyka, nadzorcę sądowego, zarządcę albo ich zastępców również w przypadku cofnięcia albo zawieszenia praw wynikających z licencji syndyka przez Ministra Sprawiedliwości. Nakłada również na sąd obowiązek przekazywania Ministrowi Sprawiedliwości odpisu prawomocnego postanowienia o odwołaniu syndyka, nadzorcy sądowego, zarządcy albo ich zastępców z powodu nienależytego pełnienia obowiązków.

Przedstawiciel BL zaproponował dwie poprawki, które formalnie zostały zgłoszone przez senatora Stanisława Piotrowicza.

Poprawki zostały poparte przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Komisja przyjęła przedstawione poprawki.

Senator Paweł Klimowicz został powołany na sprawozdawcę komisji.

Konkluzja: Komisja wnosi o przyjęcie ustawy z poprawkami (*druk senacki n 1203B*).

Ad. 4 Ustawę przedstawił podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Zbigniew Wrona.

Proponowane zmiany do ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze z dnia 28 lutego 2003 r. stanowią niezbędne uzupełnienie do obecnie obowiązujących regulacji dotyczących szczególnych skutków ogłoszenia upadłości w związku z terminowymi operacjami finansowymi i sprzedażą papierów wartościowych ze zobowiązaniem do ich odkupu. Pożyczki instrumentów finansowych stanowią odrębną kategorię transakcji zawieranych na rynku finansowym i w związku z tym niewskazanie ich wprost w art. 85 ustawy może być interpretowane jako ograniczenie możliwości stosowania szczególnego reżimu, jaki od kilku lat funkcjonuje w stosunku do wspomnianych powyżej terminowych operacji finansowych oraz transakcji sprzedaży papierów wartościowych ze zobowiązaniem do ich odkupu, umożliwiającego rozliczenie się kwotą netto w razie ogłoszenia upadłości jednej ze stron. Obecne brzmienie art. 85 może budzić wątpliwości w zakresie skuteczności

klauzuli kompensacyjnej w odniesieniu do transakcji, które zabezpieczają pożyczki instrumentów finansowych oraz terminowe operacje finansowe i transakcje sprzedaży papierów wartościowych ze zobowiązaniem do ich odkupu. Przedmiotowe zagadnienie nie zostało w sposób jasny rozstrzygnięte w ustawie z dnia 2 kwietnia 2004 r. o niektórych zabezpieczeniach finansowych, której celem była implementacja dyrektywy 2002/47/WE z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie uzgodnień dotyczących zabezpieczeń finansowych. Ustawa o niektórych zabezpieczeniach finansowych wprowadziła w tym zakresie zmianę do art. 498 ustawy uznając jednakże skuteczność nettingu upadłościowego jedynie w postępowaniu naprawczym. Redakcja proponowanego art. 85a jest identyczna, jak wspomnianego art. 498 ustawy, przy czym odnosi się ona do postępowania upadłościowego. Dodany do art. 84 nowy ust. 3 ma na celu wyłączenie wymogu szczególnej formy czynności prawnej dla ustanawiania niektórych typów zabezpieczeń. Zgodnie z art. 84 ust. 2 w przypadku upadłości likwidacyjnej umowa przenosząca własność rzeczy, wierzytelności lub innego prawa w celu zabezpieczenia wierzytelności jest skuteczna wobec masy upadłości, jeżeli została zawarta z datą pewną. Takie brzmienie przepisu, sprzeczne jest z postanowieniami art. 3 dyrektywy.

Zmiana do art. 311 ust. 2 ustawy usuwa wątpliwość w zakresie dopuszczalności zaspakajania się zastawnika zastawu finansowego z praw obciążonych zastawem finansowym. Dotychczasowe brzmienie art. 311 ust. 2 ustawy odnosiło się wyłącznie do zastawnika zastawu rejestrowego.

Minister Z. Wrona poinformował, że rząd popiera rozwiązania ustawy.

Głos w dyskusji zabrali przedstawiciele Związku Banków Polskich oraz reprezentanci Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń Syndyków i Likwidatorów.

Senatorowie Stanisław Piotrowicz oraz Paweł Klimowicz zauważyli, że dyskusja i polemika pomiędzy ww. podmiotami dotyczy ustawy obowiązującej, a nie noweli ustawy, która jest przedmiotem posiedzenia komisji.

Przedstawiciel Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń Syndyków i Likwidatorów Witold Missala zaproponował, aby wprowadzić do ustawy dwie zmiany, polegające na umożliwieniu rozwiązania umowy w trybie wypowiedzenia umowy wzajemnej (tj. w momencie ogłoszenia upadłości syndyk za zgodą sędziego komisarza mógłby wypowiedzieć taką umowę na podstawie prawa upadłościowego) oraz wierzytelność z tej umowy mogłaby być objęta układem z wierzycielami.

Biuro Legislacyjne Kancelarii Senatu nie zgłosiło uwag o charakterze legislacyjnym.

Przewodniczący komisji senator Stanisław Piotrowicz zgłosił wniosek o przyjęcie ustawy bez poprawek.

Komisja przyjęła przedstawiony wniosek.

Na sprawozdawcę komisji na posiedzenie Senatu wybrano senatora Stanisława Piotrowicza.

Konkluzja: Komisja wnosi o przyjęcie ustawy bez poprawek (*druk senacki nr 1210*).

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące działalność lobbingsową.

Sporządzono w Biurze Prac Senackich